

درس خارج فقه حضرت آیت الله مسینی بوشهری (دامت برکاته)

موضوع کلی: فصل فی غسل الجنابة

موضوع جزئی: موجبات جنابت - خروج منی

سال تحصیلی: ۱۴۰۰-۱۳۹۹

تاریخ: ۱۱ آذر ۱۳۹۹

مصادف با: ۱۵ ربیع الثانی ۱۴۴۲

جلسه: ۳۹

«الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد وآله الطاهرین و اللعن علی اعدائهم اجمعین»

خلاصه جلسه گذشته

بحث در موجبات غسل جنابت بود. عرض شد که یکی از موجبات غسل جنابت، خروج منی است. در ادامه عرض شد که آیا برای صدق عنوان وجوب غسل جنابت بر مرد یا زن لازم است که منی از روی شهوت خارج شود یا خروج از روی شهوت لازم نیست؟ عرض شد که بحث مورد نظر در دو بخش بررسی می شود؛ بخش اول به مردان اختصاص دارد و بخش دوم به زنان اختصاص دارد.

بعد از سخنان مفصلی که در رابطه با رجال مطرح شد، طبق فرمایش مرحوم آیت الله خویی (ره) بر اساس نقل صاحب وسائل از کتاب علی بن جعفر [کتاب مسائل علی بن جعفر]، عرض شد که در روایت مذکور (روایت علی بن جعفر که در جلسه گذشته نقل شد)، کلمه شیء بدل از منی آمده است و اصلاً کلمه منی در این روایت نیامده است و در نتیجه تفسیر کلمه شیء که در این روایت صحیح آمده است به بلل (رطوبت) مشتبّه مشکلی ندارد لذا می توان گفت که این روایت در رابطه با رطوبت مشتبّه وارد شده است و در رابطه با منی وارد نشده است. پس مقتضای اطلاقات این است که غسل با خروج منی واجب می شود، چه از روی شهوت خارج شود و چه بدون شهوت خارج شود.

سپس عرض شد که در رابطه با زنان، در بعضی از روایات، وجوب غسل بر زنان با انزال و امناء به فرضی مقید شده است که خروج منی همراه با شهوت باشد که به چهار روایات در این رابطه اشاره شد.

در ادامه عرض می شود که مقتضای قاعده این است که گفته شود که بر اساس قاعده [تقیید مطلق به مقید]، عرض می شود که مطلقاتی که بر وجوب غسل به صرف خروج منی [؛ اعم از اینکه از روی شهوت خارج شود یا بدون شهوت خارج شود] دلالت دارند، با این روایات مقیده [روایات چهارگانه ای که ذکر شد] تقیید می خورند و در نتیجه به اعتبار شهوت در خروج منی برای حکم به وجوب غسل جنابت بر زن حکم می شود بر خلاف مردان که به صرف خروج منی، غسل جنابت بر آنان واجب می شود؛ چه خروج منی از روی شهوت باشد و چه از روی شهوت نباشد.

لکن عرض می شود که حکم مذکور [، مبنی بر وجوب غسل جنابت بر زنان در فرضی که منی از روی شهوت از آنان خارج شود] با نظر مشهور مخالف است زیرا مشهور به حکم مذکور فتوا نداده اند و به مضمون روایات چهارگانه مذکور، ملتزم نشده اند و شهوت را در خروج منی از زن، برای حکم به وجوب غسل جنابت معتبر ندانسته اند و گفته اند که از این جهت بین مرد و زن فرقی نیست، یعنی همان گونه که غسل جنابت به صرف خروج منی بر مرد واجب است و فرقی نمی کند که منی از روی شهوت از او خارج شود یا بدون شهوت خارج شود، غسل جنابت بر زن نیز به صرف خروج منی واجب می شود و خروج از روی شهوت یا بدون شهوت

در حکم مذکور تأثیری ندارد. بنابراین، غسل جنابت به صرف خروج منی، بر مرد و زن واجب می‌شود و فرقی نمی‌کند که منی از روی شهوت از مرد و زن خارج شود یا بدون شهوت خارج شود.

شاید اعتبار شهوت در روایات چهارگانه‌ای که در جلسه گذشته ذکر شد، به خاطر این باشد که احراز شود که آنچه خارج شده است، منی است، یعنی در حقیقت اعتبار شهوت، احراز کننده این است که آنچه خارج شده است یقیناً منی است. کما اینکه قید شهوت در رابطه با مردان نیز احراز کننده یقین به خروج منی است، وگرنه اگر در خارج به منی بودن آنچه خارج شده است، علم پیدا شود، غسل جنابت واجب می‌شود و فرقی نمی‌کند که آن منی با شهوت خارج شده باشد یا بدون شهوت خارج شده باشد، پس اعتبار شهوت فقط جنبه محرز بودن دارد لذا اگر منی بودن آنچه خارج شده است از راه دیگری ثابت شود لازم نیست که با شهوت خارج شده باشد و اگر بدون شهوت نیز خارج شود، غسل جنابت واجب می‌شود.

مرحوم سید (ره) در ادامه نوشته است: «جامعاً للصفات أو فاقداً لها، مع العلم بكونه منياً»^۱.

به نظر مرحوم سید (ره) در وجوب غسل جنابت به وسیله خروج منی، علم به منی بودن آنچه خارج شده است، کفایت می‌کند و فرقی نمی‌کند که مایعی که از انسان خارج شده است تمام صفات منی را داشته باشد یا صفات منی را نداشته باشد. مقصود از صفات منی که در کلام مرحوم سید (ره) آمده است، دفع [، یعنی ریزش و ریختن]، فتور [، یعنی سست شدن بدن] و شهوت است.

دلیل حکم مذکور [، مبنی بر اینکه اگر به منی بودن آنچه خارج شده است، علم باشد، لازم نیست که آن مایع خارج شده تمام صفات منی را داشته باشد] این است که صفاتی که در روایات وارد شده‌اند که مثلاً منی به صورت دفع خارج شود، یعنی با فشار خارج شود یا اینکه بدن سست شود یا اینکه با شهوت خارج شود مربوط به موردی است که انسان بخواهد منی را از غیر منی تشخیص بدهد، پس صفات مذکور، معیارهایی برای تشخیص منی از غیر منی می‌باشند، یعنی در موردی که امر بر انسان مشتبه شده است و او نمی‌داند که مایعی که از او خارج شده است منی است یا رطوبتی غیر از منی است که در این صورت برای اینکه اشتباه برطرف شود، شخص به صفات آن مایع خارج شده نگاه می‌کند که اگر به صورت دفع و شهوت خارج شده باشد و بدن سست شده باشد به منی بودن آن حکم می‌شود و در غیر این صورت، به عدم منی بودن حکم می‌شود.

مرحوم سید (ره) در ادامه نوشته است: «و فی حکمه الرطوبة المشتبهة الخارجة بعد الغسل مع عدم الاستبراء بالبول»^۲.

به نظر مرحوم سید (ره)، رطوبت مشتبهی که بعد از غسل از انسان خارج شود؛ در حالی که شخص به وسیله بول استبراء نکرده باشد، حکم منی را دارد. [زیرا اگر شخص، قبل از غسل، بول کرده باشد، آنچه از منی در مجرای بول بوده است به وسیله بول خارج شده است و اگر بعد از غسل، رطوبتی از او خارج شود، مشکلی ندارد و حکم منی را ندارد].

دلیل حکم مذکور، این است که اگر از شخص، بعد از خروج منی و قبل از استبراء به بول، رطوبتی خارج شود، ظن غالب این است که آنچه خارج شده است، همان باقیمانده منی است که خارج شده است و فرض، این است که شخص بول نکرده است تا گفته

۱. سید محمدکاظم، طباطبائی یزدی، العروة الوثقی، ج ۱، ص ۲۷۷.

۲. همان.

شود که باقیمانده مَنی با بول خارج شده است و این ظن غالب از طرف شارع اماره بر این قرار داده شده است که آن رطوبتی که بعد از خروج مَنی و قبل از بول خارج شده است، حکم مَنی را دارد.

مرحوم سید (ره) در ادامه نوشته است: «و لا فرق بین خروج من المخرج المعتاد أو غیره»^۱.

به نظر مرحوم سید (ره)، در حکم به حصول جنابت به وسیله خروج مَنی، از این جهت که مَنی از مخرج متعارف خارج شود یا از غیر مخرج متعارف خارج شود، فرقی نیست.

بنابراین، ملاک و معیار برای حکم به حصول جنابت، صدق یکی از عناوین انزال ماء الاکبر یا ماء الأعظم است و خروج از مخرج متعارف یا غیر آن، تأثیر در حکم مذکور ندارد. البته اگر عنوان انزال و امناء بر مایع خارج شده صدق نکند، غسل جنابت واجب نیست، مثل اینکه مَنی به کمک ابزار و آلات طبی از شخص خارج شود که در این صورت عنوان انزال و امناء بر آن مایع خارج شده صدق نمی‌کند و در نتیجه، غسل جنابت واجب نمی‌شود، همان‌گونه که در فرضی که مَنی از مخرج غیر متعارف خارج شود، فرقی نمی‌کند که برای شخص عادی شده باشد یا عادی نشده باشد، مثل اینکه زخمی در بدن شخص است که از آن ضخم مَنی خارج می‌شود که برای آن شخص عادی محسوب نمی‌شود، ولی در عین حال، اگر عناوین انزال و امناء بر آن مایع خارج شده صدق کند، به مَنی بودن آن حکم می‌شود و غسل جنابت بر آن شخص واجب است.

«الحمد لله رب العالمین»

---

۱. همان، ص ۲۷۸.